

PRZEDMOWA AUTORA.

Bezustanny rozwój teoretycznej wiedzy chemiczno-farmaceutycznej oraz doskonalenie się poglądów na skład związków chemicznych, z drugiej strony ciągle tworzenie nazw empirycznych środków lekarskich zgrupowały nader wielką liczbę synonimów. Komplikuja się tu w sposób niezmiernie zawily nazwy chemiczne, botaniczne, handlowe, empiryczne oraz ludowe, tak, że spamiętanie ich przez lekarzy i farmaceutów jest niemożliwym, a dla ludzi nieposiadających odpowiedniego księgozbioru, rozejrzenie się w tym nawale materiału przedstawia trudności prawie nie do rozwiązania.

Nic przeto dziwnego, że już w przeszłym stuleciu za granicą zajmowano się gorąco sprawą ułatwienia odpowiednich poszukiwań. Przeglądając stare dzieła lekarskie i farmaceutyczne, znajdujemy przy każdym środku, obok kilku nazw łacińskich, również nazwy niemieckie, francuzkie i angielskie.

Dzieło *Nemnich* z roku 1795 świadczy dobitnie, jak w owych już czasach znajomość synonimów w obcych językach była przydatną. Użyteczność późniejszego dzieła p. t. *Handwörterbuch der chemisch-pharmaceutischen und pharmakognostischen Nomenklaturen* E. F. Anthona, wydane w 1833 r. w Norymberdze, okazała się tak wielką, iż na skutek rozporządzenia Komisji Spraw Wewnętrznych z roku 1839, posiadanie książki tej stało się obowiązującym w każdej aptece Królestwa Polskiego.

Chcąc w sposób doraźny zaradzić u nas brakowi odpowiedniego słownika, któryby mieścił w sobie wszystkie

możliwe od czasów najstarszych nazwy i synonimy środków lekarskich, począłem przed kilku laty gromadzić odnośny materyjał, który obecnie wzrósł do przeszło 5000 środków i spisany jest w sześciu językach: łacińskim, niemieckim, francuzkim, angielskim, polskim i rosyjskim.

Oprócz czasopism chemicznych i farmaceutycznych z epoki bieżącej, następujące dzieła posłużyły mi do zebrania dotychczasowego materyjału:

1. **Аненковъ Н.** Ботаническій словарь 1878.
2. **Anton Ernst Friedrich.** Handwörterbuch 1860.
3. **Baillon H.** Traité de botanique médicale phanérogamique 1883.
4. **Dr. Rudolf Benedikt.** Analyse der Fette und Wachsarten 1886.
5. **Allen Miller William.** Elements of chemistry teoretical practical 1880.
6. **Beudant F. S.** Wykład początkowy mineralogii i geologii (przekład H. Łabęckiego) 1848.
7. **Bergholz A.** Фармацевтический указатель 1883.
8. **Berzelius Jacob.** Lehrbuch der Chemie 1831.
9. **Buchner.** Neues Repertorium für Pharmacie 1853.
10. **Buchner Friedrich.** Mercantilisches Drogen und Chemikalien-Wörterbuch 1857.
11. **Cahours A.** Kurs chemii nieorganicznej (przekład K. Jurkiewicza) 1862.
12. **Celiński.** Farmacya 1811.
13. **Classen A. Dr.** Przewodnik do chemicznych rozbiórów jakościowych ciał organicznych (przekład Br. Pawlewskiego) 1876.
14. *Codex medicamentarius Hamburgensis* 1832.
15. " " s. *Pharmacopoea Parisiensis* M. Joanne Baptiste Thome Martinenq 1748.
16. " " *Pharmacopée française* 1884.
17. **Czerwiakowski Ign. Raf.** Opisanie roślin 1849—59.
18. **Czyrniański Emil Dr.** Chemja nieorganiczna 1874.
19. **Dammer Otto Dr.** Kurzes chemisches Handwörterbuch 1868.
20. **Дерикеръ.** Фармакологія гомеопатическая (издание Флеминга) 1868.
21. **Dorvault.** L'officine ou répertoire générale de pharmacie pratique 1872.
22. *Encyklopedia techniczna* Dr. M. A. Weinberga.
23. **Fabian Szymon.** Farmacya 1852.
24. *Farmakopeja szpitalna* rady lekarskiej Kr. Polskiego 1860.
25. **Figuier Ludwik.** Historia roślin 1871.
26. **Filipowicz J. i Tomaszewicz W.** O chemicznej polskiej terminologii 1856.

27. Fischer Justyn Wilhelm i Z. F. Hermbstädt. Farmacya praktyczna (tłom. Woyniewiczza) 1811.
28. Fischer Bernard. Die Neueren Arzneimittel 1887.
29. Fonberg Ignacy. Słownik wyrazów chemicznych 1825.
30. Geissler. Pharmaceutischer Kalender 1886.
31. Gray's. Supplement to the pharmacopoeia by Theophilus Retwood 1848.
32. Hager. Manuale pharmaceuticum 1875.
33. " Adjumenta varia chem. et pharm. 1876.
34. " Chemisch pharmaceutischer Unterricht 1885.
35. " Handbuch der pharmaceutischen Praxis 1886.
36. Hahn. Internationales Wörterbuch der gebräuchlichsten Arzneimittel latein. deutsch. franz. engl. 1883.
37. Heinrich T. Dr. i Fabian S. Farmacya 1884.
38. " Zbiór wiadomości chemiczno-farmaceutycznych 1852.
39. Гемиліановъ. Краткій курсъ органической химіи 1882.
40. Holmes E. M. Catalogue of the collections in the museum of the Pharmaceutical Society of Great Britain 1878.
41. Jahr G. H. G. Dr. et Catellan. Nouvelle pharmacopée homeopathique 1853.
42. Ильинъ Н. Курсъ элементарной общей химіи, составленный А. Кагуромъ. 1862.
43. Kaczkowski. Teoretyczna i praktyczna nauka homeopatyi 1876.
44. König Johann Karl. Droguerie, Spezerei und Farb Waaren Lexicon bearbeitet von Franz Geith. 9 Auflage neubearbeitet von Georg Buchner 1886.
45. Крузе. Словарь фармацевтическихъ названій 1882.
46. Langer Erazm. Chemia organiczua 1869.
47. Lesiński. Kurs chemii wykładany w akad. C. K. med. chir. 1857/8.
48. " Notatki z kursu farmacyi 1854/5.
49. Liebreich Oscar und Alex. Langgaard. Medicinisches Recept Taschenbuch 1884.
50. Littré et Robin. Dictionaire de médecine 1877.
51. Löwig Carl. Chemie der organischen Verbindungen 1846.
52. Martins T. W. Ch. Lehrbuch der Pharmaceutischen Zoologie 1838.
53. Менделѣвъ Д. Основы Химіи 1881.
54. Ментинъ Н. Др. Курсъ фармакогнози 1888.
55. Natanson. Krótki rys chemii organicznej 1858.
56. Нелюбинъ Ал. Краткая фармакологія 1852.
57. Nemnich. Polyglotten Lexicon der Naturgeschichte 1795.
58. Nothnagel i Rossbach. Farmakologia (przek. gaz. lek.) 1883.
59. Oldberg Oscar und Otto A. Wall. Companion to the United States Pharmacopoea 1884.
60. *Pamiętnik farmaceutyczny Krakowski Sawiczewskiego.*
61. " " *Wileński.*
62. " *fizyograficzny.*
63. *Pharmacopoea austriaco-castrensis* 1820.
64. " *borussica* 1813.
65. " *castrensis Ruthenica* 1840.
66. " *oesterreich provincial* 1795.

67. *Pharmacopoea polonica* 1817.
68. " *universalis* 1838.
69. " *Wintenbergica* 1754.
70. *Priručny Slovník lékárnický*. Zdeněk Lerch, Karl Schürer a Karl Vaníček.
71. Quincy John. *Pharmacopoeia officinalis et extemporanea or a complet english dispensatory* 1769.
72. Richter H. E. *Arzneitaschenbuch zur Pharm. Germanica* 1785.
73. Рихтеръ. Учебникъ неорганической химіи 1880.
74. Rogalewicz A. *Początkowe wiadomości z chemii*.
75. Roscoe und Schorlemmer. *Ausführliches Lehrbuch der Chemie* 1879.
76. *Россійская фармакопея* 1880.
77. Schedler Fr. *Chemija* (przekł. A. Ciszewskiego) 1873.
78. Schorlemmer Karol. *Wykład chemii organicznej* (przekł. J. Boguskiego i Br. Znatowicza) 1874.
79. Schröder Johann. *Pharmacopoeia medico-chimica frankfurtensis* 1668.
80. Berthold Seeman. *Die Volksnamen der amerikanischer Pflanzen* 1851.
81. *Słownik terminologii lekarskiej polskiej* 1881.
82. Śniadecki. *Początki chemii* 1800.
83. Souberain. *Traité de pharmacie* 1863.
84. Squir. *Companion to the british pharmacopoeia* 1877.
85. Thenard L. I. *Traité de Chimie élémentaire theorique et pratique* 1827.
86. Anthony Todd Tomson. *The London Dispunatory*, edited by Alfred Bazing Garrod 1852.
87. Тихомировъ. Курсъ фармаціи 1882.
88. Tolhausen freres et Gardival. *Dictionaire technologique francais, anglais, allemand* 1854.
89. Траппъ Юлія. *Руководство къ фармакогнози* 1868.
90. " *Фармацевтическая химія* 1885.
91. Trapp J. *Farmakognozja* (przekł. Gazety lekarskiej) 1869.
92. *Tygodnik lekarski*.
93. Dr. Wilhelm Ulrich. *Internationales Wörterbuch der Pflanzennamen in lateinischer, deutscher, englischer und francösischer Sprache* 1872.
94. Waga Jakób. *Flora polonica phanerogama* 1848.
95. Wagner Rudolf. *Podręcznik technologii chemicznej* (tłom. Juliana Grabowskiego) 1879.
96. Waldheim Anton. *Project des internationalen Pharmacop.* 1885.
97. Waldenburg i Simon. *Руководство къ прописыванію лекарствъ* 1883.
98. Watts Henry. *A Dictionary of chemistry and the allied branches*.
99. Wąsowicz Mieczysław Dunin Dr. *Farmakognozya* 1882.
100. Webster I. *Elements of Chemistry* Schorlemmer. *A mamset of the chemistry of the carbon compounds of organoc chemistry* 1874.
101. Werner Ferdynand. *Kurs Farmakognozyi wykładany w Akad. C. K. Medyko Chir. Warszawskiej* 1857/8.

102. Will Henryk Dr. Przewodnik do rozbioru chemicznego (przekł. K. Lilpopa) 1859.
103. Wurtz Ad. Dictionaire de Chimie pure et appliquée.
104. Wyżycki Józef Gerald. Zielnik ekonomiczno-techniczny 1845.
105. Записки Кіевскаго Общества Естественспытателей.
106. Znatowicz Br. Zasady chemii ogólnej 1884.
107. Zobernheim. Частная фармакологія (пер. М. Вейсберга) 1847.

1. Seweryn Zdzitowiecki. Rys chemii organicznej i jej zastosowanie 1840.
2. Jakob Natanson. Wykład chemii organicznej podług systemu unitarnego 1866.
3. S. Zdzitowiecki. Wykład początkowy chemii 1850.
4. X. Krzysztof Kluk. Dykcyonarz roślinny 1846.
5. J. Dziarkowski i K. Siennicki. Pomnożenie Dykcyonarza roślinnego 1824.
6. C. F. Schultz. Pharmazeutische Synonyma 1889.
7. A. Moquin Taudbn. Eléments de Zoologie médicale 1862.
8. Parke Davis et Co. Organie Materia medica 1888.
9. K. S. Górnicki. Словарь ботанической. Списокъ русскихъ и немногихъ пногородскихъ названій растений. Дополнение къ Ботаническому словарю. Н. Анненковъ. Харьковъ 1886.
10. J. K. Krzyżanowski. Początki chemii 1827.
11. Theodor Theuss. Allgemeines Blumen. Lexicon 1811.
12. Adolf Pinner. Repetitorium der Organischen Chemie 1881.
13. Dr. J. Zd. Lerch. K. Schürer. K. Vaniček. Pharmaceutisches Handlexicon. Synonima in lateinischer, deutscher, böhemischer und polnischer Sprache 1890.
14. Mag. Ph. Emil Novák, Dr. Gustaw Nowak, Mag. Ph. Franz Roch. Synonyma apothecariorum 1890.
15. Salvatori di Giorgi Chimico Farmacista in Mazzara del Vallo. Sinonimia chimico-farmaceutica 1889.
16. Słownik języka polskiego Mauryczego Orgelbranda. Wilno 1861.
17. Terminologia medica polyglotta. Maxwell Theodore 1890.
18. H. Baillon. Traité de botanique medicale cryptogamique 1889.
19. B. Dupuy. Alcaloides 1889.
20. А. В. Феррейнь. Справочная книга для фармацевтовъ 1890.
21. Gustaw Schultz und Paul Julius. Tabellarische Übersicht der Künstlichen Organischen Farbstoffe 1888.
22. Boequillon-Linsomin. Formulaire des Medicaments nouveaux 1891.
23. C. Crinon. Revue des medicaments nouveaux 1890.
24. Эдвинъ Югансонъ. Обзоръ успѣховъ къ области фармаціи 1883.
25. Dr. Bruno Hirsch, Dr. Alfred Schneider. Commentar zum Arzneibuch für das Deutsche Reich 1891.
26. A. Naquet. Principes de Chimie 1875.
27. Dr. Hans Heger. Synopsis der Neuen Arzneimittel. Arzneibuch für das Deutsche Reich 1891 1890.
28. Dr. Herman Hager. Wykład Chemii farmaceutycznej (przekład M. Flauma) 1889.

29. **Dr. Johannes Leunis.** Synopsis der Thierkunde, 3 Auflage von Dr. Hubert Ludwig 1886.
30. **Dr. Prof. A. Barnthsen.** Kurzer Lehrbuch der organischen Chemie 1891.
31. **New Remedies.** An Illustrales Monthly trade Journal 1880 1881.
32. **The Druggist's Bulletin.** 1887/8/9/90.
33. **Pharmaceutische Post.**
34. **Zeitschrift des allgem. oesterreich. Apotheker Vereines.**
35. **Фармацевтический Журналь.**
36. **Les nouveaux remèdes Journal bimcumel.**
37. **Rundschau.**
38. **Pharmaceutische Centralhalle.**
39. **The Bulletin of Pharmacy.**
40. **Bulletin de la Société Chimique de Paris.**
41. **Répertoire de Pharmacie.**
42. **Journal de Pharmacie et de Chimie.**
43. **Wiadomości farmaceutyczne.**
44. **Czasopismo tow. apt. lwowskiego.**
45. **Archiv der Pharmacie.**
46. **American Druggist.**